

23

EL - MU'MINUN / VJERNICI
OBJAVLJENA U MEKI, IMA 118 AJETA

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝۱ الَّذِیْنَ هُمْ فِیْ صَلٰتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ۝۲ وَالَّذِیْنَ هُمْ
 عَنِ اللّٰغُوْ مُعْرِضُوْنَ ۝۳ وَالَّذِیْنَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَعٰلُوْنَ ۝۴ وَالَّذِیْنَ هُمْ
 لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ۝۵ اِلَّا عَلٰی اَرْوَاحِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَیْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ
 غَیْرُ مُلُوْمِیْنَ ۝۶ فَمَنْ اَبْغَىٰ وَّرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ۝۷
 وَالَّذِیْنَ هُمْ لِآمْنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ ۝۸ وَالَّذِیْنَ هُمْ عَلٰی صَلٰوَتِهِمْ
 یَحٰفِظُوْنَ ۝۹ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْاَوْرٰثُوْنَ ۝۱۰ الَّذِیْنَ یَبْرِثُوْنَ الْاَمْوَءَ وَهُمْ
 فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝۱۱

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"
"Uspjeli su vjernici", /1/ "oni koji su u svojim
namazima skrušeni", /2/ "i koji se okreću od
besmislica", /3/ "i koji zekat udjeljuju", /4/ "i
koji stidna mjesta svoja čuvaju", /5/ "osim od
žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu,
oni, doista, prijekor ne zaslužuju"; /6/ "a oni
koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim
pretjeruju"; /7/ "i koji o povjerenim im
amanetima i obavezama svojim brigu brinu",
/8/ "i koji namaze svoje na vrijeme obavljaju",
/9/ "oni su dostojni nasljednici", /10/ "koji će
Džennet naslijediti, oni će u njemu vječno
boraviti."/11/

Imam Ahmed prenosi od Umer ibn el-Hattaba da je rekao /253/: "Prilikom spuštanja Objave Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., čulo se, kod njegova lica, nešto poput zujanja pčela. Tako, jedne prilike ostali smo neko vrijeme, pa se on okrenuo Kibli, podigao svoje ruke i učio: 'Allahu moj, povećaj nam, a ne okrnji nas, ukaži nam počast, a ne ponizi nas, daj nam, a ne uskrati nam, daj prednost nama, a ne daji je nad nama, budi zadovoljan nama i učini nas zadovoljnim!', a zatim rekao je: 'Allah mi je objavio deset ajeta koje ako neko primjeni - ući će u Džennet,

zatim je proučio: **"Uspjeli su vjernici"**, dok nije završio deset.⁴⁶⁵

Nesai prenosi u svome "Tefsiru" od Jezida ibn Babinusa da rekao je/254/: "Upitali smo Aišu, Majku pravovjernih: 'Kakve je čudi i morala bio Allahov Poslanik, s.a.v.s.?' Odgovorila je: 'Kur'an je bio njegov moral.' Onda je proučila: **"Uspjeli su vjernici"**, dok nije stigla do:

i koji namaze svoje na vrijeme obavljaju", pa je zaključila: "Ovakva je bila čud Allahova Poslanika, s.a.v.s."

Allah Uzvišeni kaže: **"Uspjeli su vjernici"**, tj. domoći će se Dženneta oni koji imaju ove osobine: **"oni koji su u svojim namazima skrušeni"**, tj. poniznih srdaca, obarajući svoje poglede i spuštajući tako da im oči ne prelaze mjesta njihova obavljanja namaza. Poniznost i skrušenost u namazu postignut će Onaj Koji svoje srce usredsrijedi na njega i samo se njemu posveti, dajući mu prednost nad nečim drugim, i tada će mu on biti odmor i radost, kao što je rekao Vjerovjesnik, s.a.v.s., u hadisu kojeg su prenijeli imam Ahmed i Nesai od Enesa, a on od Allahova Poslanika, s.a.v.s. /255/: "Omiljen mi je miris i žene, a radost moga oka je u namazu."

Imam Ahmed prenio je od Muhammeda ibn Hanefijja da rekao je /257/: "Otišao sam sa babom kod našeg zeta koji je bio ensarija. Nastupilo je namasko vrijeme, pa je on pozvao: 'Djevojčice, donesi mi vodu za abdeset da bih klanjao, pa da se (tako) odmorim!' Primijetio nas je da smo mu mi na to negodovali, pa rekao je: 'Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Bilale, ustani i okrijepi nas namazom!'"

Allah Uzvišeni kaže: **"...i koji se okreću od besmislica"**, tj. od laži i neistine, a to podrazumijeva idolopoklonstvo, neposlušnosti spram Stvoritelja i sve riječi i djela od kojih nema nikakve koristi. Allah Uzvišeni kaže:

"...i koji zekat udjeljuju", tj. zekat na imetke, prije nego je propisan nisab, jer je ajet mekanski, a osnov zekat je bio obavezujući i u Meki. Allah Uzvišeni kaže u suri "El-En' am": **"...i podajte na dan žetve i berbe ono na što drugi pravo imaju."/7:141/** Međutim zekat sa nisabom i specifičnim mjerama propisan je u Medini. Ima mišljenje da je to zekat (čišćenje) duše od idolopoklonstva i prljavštine, kao što su riječi Uzvišenog:

"...uspjet će samo onaj ko je očisti, a bit će izgubljen onaj ko je na stranputicu odvodi!", /91:15/ a potpuni vjernik je Onaj Koji očisti svoju dušu materijalno i moralno. Allah Uzvišeni kaže:

"...i koji stidna mjesta svoja čuvaju, osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju; a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju", tj. oni koji čuvaju svoja stidna mjesta od

* Objavljena nakon sure "El-Enbija".

⁴⁶⁵ U lancu prenošenja ovog hadisa je i Junus ibn Selim za kojeg Tirmizija kaže: "Mi ga ne poznajemo."

onoga što je zabranjeno, tj. prostitucije i homoseksualizma i ne približavaju se osim svojim ženama i svojim posteljama. Onaj ko prihvati ono što mu je Allah dozvolio nema nikakva prijekora niti grijeha, a oni koji traže nešto pored (svojih) žena i robinja pretjeruju.

Šafija, Allah mu se smilovao, uzima ovaj ajet kao argument za zabranu masturbacije rukom. Allah Uzvišeni kaže:

"i koji o povjerenim im amanetima i obavezama svojim brigu brinu", tj. kada im se povjeri ne pronevjere, već ih predaju onima kojima pripadaju, a kada se na nešto obavežu ili nešto ugovore to ispune; ne kao licemjeri koji su opisani njegovim, s.a.v.s., riječima /257/: "Munafik (licemjer) ima tri obilježja: kada govori laže, kada obeća ne ispuni i kada mu se povjeri pronevjeri."

Allah Uzvišeni kaže:

"i koji namaze svoje na vrijeme obavljaju", tj. redovno ih obavljaju u njihovim vaktovima, kao što kaže

Ibn-Mes'ud /258/: "Upitao sam Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, koje je djelo najvrednije?' Odgovorio je: 'Namaz u njegovu vremenu.' Upitao sam: 'A koje zatim?' Odgovorio je: 'Dobročinstvo roditeljima.' Upitao sam: 'A koje zatim?' Odgovorio je: 'Borba na Allahovom putu.'" Prenose ga Buharija i Muslim. Allah Uzvišeni počeo je nabrajati ove pohvalne osobine sa namazom, a i završio ih je sa namazom ukazujući kako je namaz najvredniji. Nakon što ih je Uzvišeni okarakterisao kao one koji prakticiraju ove pohvalne osobine On, neka je Slavljem, kaže:

"oni su dostojni nasljednici, koji će Džennet naslijediti, oni će u njemu vječno boraviti..." Utvrđeno je kod Buharije i Muslima da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao /259/: "Kada tražite od Allaha Džennet, tražite Firdevs, jer je on najuzvišeniji i on je centralni Džennet, iz njega izviru džennetske rijeke, a iznad njega je Arš (prijesto) Milostivog Allaha."

Zabilježio je Ibn Ebi-Hatim od Ebu-Hurejra, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svako od vas ima dva odredišta: jedno u Džennetu, jedno u Vatri. Ako umre pa uđe u Vatru, stanovnici Dženneta naslijede njegov položaj u Džennetu." Zato su riječi Uzvišenoga: **"oni su dostojni nasljednici"**, pošto će vjernici naslijediti položaje nevjernika, jer su oni stvoreni poradi robovanja isključivo Uzvišenom Allahu, Koji nema sudruga, a vjernici nakon što su izvršili ibadet (robovanje) koje im je bilo obaveza, a oni (nevjernici) napustili ono što im je bilo naređeno radi čega su i stvoreni, ovi (vjernici) dobili su njihov udio koji bi oni imali, da su bili pokorni svome Uzvišenom Gospodaru. Još sadržajnija je predaja u Muslimovom "Sahihu" od Ebu-Burde, od Ebu-Musaa, od njegovog babe, od Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji rekao je /261/: "Pojavit će se na Sudnjem danu neki muslimani sa grijesima veličine brda, pa će im ih Allah

oprostiti i staviti ih na jevreje i kršćane." U drugoj Muslimovoj predaji je zabilježeno da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada bude Sudnji dan, Allah će predati svakom muslimanu jednog jevreja ili kršćanina, pa će se reći: 'Ovaj je tvoj otkup od Vatre.'" Omer ibn Abdul-Aziz tražio je od Ebu-Burde da se zakune tri puta Allahom, osim Kojeg nema nikakva boga, da mu je to njegov babo ispričao od Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je to ovaj i učinio.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ
جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٤﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا الطُّفْلَةَ عَافَةً فَخَلَقْنَا
الْعَاقِلَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا
ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَارَكُ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا
ذَلِكَ الْمَيْمُونُونَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا لَيْلَةَ الْقِيَامَةِ نُبَعْتُونَ ﴿١٧﴾

"Mi smo, zaista, čovjeka od uzorka zemlje stvorili", /12/ "zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavili", /13/ "pa onda kap sjemena ugruškomo učinili, zatim od ugruška grudu mesa stvorili, pa od grude mesa kosti napravili, a onda kosti mesom zaodjenuli, i poslije ga, kao drugo stvorenje, oživljujemo, pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!" /14/ "Vi ćete, poslije toga, pomrijeti", /15/ "zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti." /16/

Uzvišeni obavještava o početku stvaranja čovjeka od ekstrakta zemlje, a to je Adem, a.s., kojega je Allah stvorio od ilovače, od blata suhog i crnog. Prenosi imam Ahmed od Ebu-Musaa da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao /263/: "Allah je stvorio Adema od šake zemlje koju je pokupio sa cijele Zemlje, pa su se sinovi Ademovi pojavili shodno zemlji: Neki među njima su crveni, neki crni, a neki između toga, a i loši i dobri i između toga." Prenose ga slično i Ebu-Davud i Tirmizi lancima prenošenja preko Avfa el-E'arabijja, a Tirmizi ga ocjenjuje kao hasen-sahih.

"zatim ga kao kap sjemena stavili", zamjenica ga odnosi se na ljudski rod, kao što kaže Uzvišeni:

"Koji je prvog čovjeka stvorio od ilovače - a potomstvo njegovo stvara od kapi hude tekućine", tj. od slabe tekućine... Allah Uzvišeni kaže: **"pa onda kap sjemena ugruškomo učinili"**, tj. pretvorili smo kap sjemena - vode koja se izbacuje i koja izlazi iz kičme čovjeka, a to su njegova leđa i iz grudi žene, a to su kosti njenih prsa od ključne kosti do pupka - pa postane crveni ugrušak duguljastog oblika, a to je krv.

"zatim od ugruška grudu mesa stvorili", a to je komad mesa bez nekog oblika i ograničenja, **"pa od grude mesa kosti napravili"**, dali smo joj oblik glave, ruku i nogu sa kostima, živcima i venama, **"a**

onda kosti mesom zaodjenuli", tj. postavili smo na to ono što će ga pokriti, povezati i ojačati,

"i poslije ga, kao drugo stvorenje, oživljujemo", tj. udahnemo dušu u njega, pa se počne micati i postaje drugo stvorenje koje čuje, vidi, opaža, pokreće se i miče. Prenosi imam Ahmed od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., da rekao je /264/: "Pričao nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a on samo Istinu govori es-sadikul-masduk: 'Stvaranje nekoga od vas sabira se u utrobi njegove majke četrdeset dana kao kap sjemena, zatim kao ugrušak isto toliko, zatim kao gruda mesa isto toliko, a zatim mu se pošalje melek, pa mu se udahne duša i odrede četiri stvari: njegova nafaka, njegov životni vijek, njegov posao i da li je nesretan ili sretan. Tako mi Onoga osim Kojeg nema apsolutno nikakva i nijednog boga, neko će od vas raditi posao stanovnika Dženneta tako da će između njega i Dženneta biti samo jedan aršin, ali će ga prestići ono što mu je zapisano u Knjizi, pa će završiti sa poslom stanovnika Vatre i u nju će ući. Tako će neko od vas raditi posao stanovnika Vatre tako da će između njega i Vatre biti samo jedan aršin, ali će ga prestići ono što mu je zapisano u Knjizi, pa će završiti sa poslom stanovnika Dženneta i u njega će ući.' " Zabilježili su ga i Buharija i Muslim u svojim sahihima.

Allah Uzvišeni kaže: **"pa neka je Uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!"**, jer se spomenula Njegova moć i prefinjenost u stvaranju ove kapi sjemena iz jedne faze u drugu, iz jednog oblika u drugi sve dok se ne oblikuje kao skladan i savršeno stvoren čovjek. Allah Uzvišeni rekao je:

"pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!" Allah Uzvišeni kaže:

"Vi ćete, poslije toga, pomrijeti", znači poslije ovog prvog stvaranja iz ničega (Adem) dospjet ćete do smrti

"zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti" znači na Dan povratka i dolaska duša u tijela, pa će biti svedeni računi sa stvorenjima i svako će biti isplaćen za ono što je radio, ako je dobro dobrim, a ako je zlo zlim.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا

فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿٧﴾

"Mi smo sedam nebesa iznad vas stvorili, i Mi bdijemo nad onim što smo stvorili." /17/

Nakon što je Uzvišeni spomenuo stvaranje čovjeka, povezao je to sa stvaranjem sedam nebesa. Uzvišeni, često, spominje stvaranje sedam nebesa sa stvaranjem čovjeka, kao što kaže Uzvišeni:

"Stvaranje nebesa i Zemlje sigurno je veće nego stvaranje roda ljudskog." (11:57) Allah Uzvišeni kaže:

sedam nebesa. Ovo je kao što kaže Uzvišeni:

"Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata!" (65:16), a tako je i ovdje rekao:

"Mi smo sedam nebesa iznad vas stvorili, i Mi bdijemo nad onim što smo stvorili", tj. zna šta ulazi u Zemlju, šta izlazi iz nje, šta se spušta s neba, šta se diže u nebo i On je s vama gdje god vi bili. Allah vidi ono što vi radite. Njemu nije jedno nebo zastor od drugog, niti jedna zemlja od druge, niti ima ijedna planina a da On ne zna šta je u njenom bespuću, niti ima ijedno more a da On ne zna šta je na njegovu dnu. On tačno brojem zna šta ima na planinama, na brežuljcima, u pješčarama, u morima, u pustinjama i na stablima

"i ni jedan list ne opadne, a da On za nj ne zna; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičeg svježeg niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi." (6:59)

وَأَنْزَلْنَا مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً يُقَدِّرُ فَأَسْكَنُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ
﴿١٨﴾ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَبٍ لَّكُمْ فِيهَا أُفُوكٌ كَثِيرَةٌ
وَمِنْهَا نَاقُكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةٌ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ نَبَتْ بِاللَّهْنِ
وَصَبِغٌ لِّلْأَكْلِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِن لَّكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّتُؤَمِّتُوا بِمَا فِي
بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى
الْفَلَاحِ يُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

"Mi s neba s mjerom kišu spuštamo, i u zemlji je zadržavamo - a kadri smo i da je odvedemo - /18/ i pomoću nje bašče za vas podižemo od palmi i loze vinove - u njima mnogo voća imate, i vi ga jedete - /19/ i drvo koje na Sinajskoj gori raste, koje zejtin daje, i začim je onima koji jedu. /20/ i stoka vam je pouka: Mi vam dajemo da pijete ono što se nalazi u utrobama njezinim, i vi od nje mnogo koristite imate i vi se njome hranite, /21/ i na njima, i na lađama se vozite." /22/

Uzvišeni spominje Svoje blagodati prema svojim robovima koje se ne mogu prebrojati kao što je spuštanje kiše sa neba sa mjerom, tj. prema potrebi, ne previše, pa da naštetiti zemlji i životu, niti malo, pa da ne bude dovoljno usjevima, već prema potrebnoj količini za napajanje, pijenje i korišćenje.

Allah Uzvišeni kaže: **"...i u zemlji je zadržavamo"**, tj. činimo da se kiša zadržava u zemlji, a njoj dajemo sposobnost da je apsorbuje i da se

njome hrani zrnevlje i košpice koje su u njoj. Allah Uzvišeni kaže: **...a kadri smo i da je odvedemo**, tj. da hoćemo da ne pada, to bi smo i učinili, a da hoćemo štetu i neprijatnost, Mi bi smo je od vas odbili prema slanim površinama i pustinjama, i to bismo učinili, a da hoćemo da je učinimo slanom, pa da se ne može koristiti za piće i napajanje, to bismo i učinili, ili da hoćemo da se ne spušta do zemlje, to bi smo i učinili, ili da se izgubi tako duboko da ne možete do nje doći i okoristiti se njome, to bismo i učinili. Međutim, zahvaljujući Njegovoj dobroti, neka je Uzvišen, On nju spušta kao pitku i slatku, zadržavajući je i provodeći je kroz zemlju. Vi njome napajete, nju pijete, njome se kupate i čistite, pa Njemu pripada zahvala na blagodatima koje nam je dao.

Allah Uzvišeni kaže:

"...i pomoću nje bašče za vas podižemo od palmi i loze vinove." Na ovo su se bili priviknuli stanovnici Hidžaza. **"...u njima mnogo voća imate"**, tj. od svih plodova **"i vi ga jedete."**

Allah Uzvišeni kaže: **"...i drvo koje na Sinajskoj gori raste"**, tj. na planini na kojoj je Allah govorio Musau, a.s., a drvo je maslina, **"koje zeftin daje"**, tj. ulje **"i začin je onima koji jedu"**, tj. začin i ulje kojim se koriste, kao što prenosi imam Ahmed od Ebu-Usejda, čije je ime Malik ibn Rebi' a es-Sa' idi el-Ensari, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao /265/: "Jedite ulje i mažite se njime, jer je ono od blagoslovljenog drveta."

Allah Uzvišeni kaže:

"I stoka vam je pouka: Mi vam dajemo da pijete ono što se nalazi u utrobama njezinim, i vi od nje mnogo koristite imate i vi se njome hranite, i na njima, i na lađama se vozite." Allah Uzvišeni spominje koristi koje je dao Svojim stvorenjima u stoci, od pijenja njena mlijeka, jedenja njena mesa, oblačenja njene vune, kostrijeti i dlake, pa sve do jahanja na njenim leđima i nošenja teškog tereta u udaljene zemlje, kao što kaže Uzvišeni:

"...a nosi vam terete u mjesta u koja bez velike muke ne biste stigli - Gospodar vaš je, uistinu, blag i milostiv..." (16:7) (Kao što je nabrojao Svojim robovima stoku koju im je stvorio i koja ih nosi u daleke zemlje na kopnu, tako je spomenuo Svoju blagost i milost prema njima što im je olakšao putovanja na morskim lađama koje ih, također, nose, po pučini mora, do udaljenih zemalja.)⁴⁶⁶

⁴⁶⁶ Kažem: "Također, je omogućio i olakšao Svojim robovima putovanje po zraku u vazdušnim lađama (avionima), koji za nekoliko sati prelijeću velika rastojanja, a i to je Njegovo darivanje i plemenitost."

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ الْمَلَأُوا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ قَبْرٌ نَّصُورًا ۗ حَتَّىٰ جِئْنَا

"Mi smo poslali Nuha narodu njegovu, i on je govorio: O narode moj, samo Allahu ibadet činite, vi drugog boga osim Njega nemate; zar se ne bojite? /23/ Ali su glavešine naroda njegova, koje nisu vjerovala, govorile: Ovo je čovjek kao i vi, samo hoće da je od vas ugledniji. Da je Allah htio, meleke bi poslao; ovako nešto nismo čuli od naših predaka davnih, /24/ on je lud čovjek, pa pustite ga neko vrijeme! /25/"

Uzvišeni obavještava o Nuhu, a.s., kad ga je poslao njegovu narodu da ga opomene Allahovom kaznom, Njegovom velikom strogošću i osvetom onima koji poistovjete nekoga ili nešto sa Njim i koji poreknu Njegove poslanike

"...i on je govorio: O narode moj, samo Allahu ibadet činite, vi drugog boga osim Njega nemate; zar se ne bojite?", zar se ne bojite Allaha zbog vašeg poistovjećivanja drugih sa Njim, pa su prvaci njegova naroda odgovorili:

"Ovo je čovjek kao i vi, samo hoće da je od vas ugledniji", tj. da se izdigne iznad vas zagovaranjem vjerovjesništva, a on je čovjek poput vas, pa kako da se njemu objavi pored vas.

"Da je Allah htio, meleke bi poslao", tj. da je htio da pošalje vjerovjesnika, poslao bi meleka **"ovako nešto nismo čuli"**, tj. o slanju čovjeka **"od naših predaka davnih, on je lud čovjek"**, tj. ludak koji smatra da ga je Allah odlikovao vjerovjesništvom, **"pa pustite ga neko vrijeme!"** strpite se dok ne umre, pa će te se razrahatiti.

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتَ بِنُوحٍ ﴿٢٦﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْبِعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورَ فَاسْلُكْ فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ مِّنْ ثَمِينٍ وَأَهْلِكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۗ وَلَا تَخْطُبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٧﴾ فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَّعَكَ عَلَى الْفُلِكِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَحَثَنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُلْ رَبِّ انزِلْ مِنزِلًا مُّبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْ لَّبَّسْنَا

"**Gospodaru moj, reče on, 'pomozi mi, oni me u laž utjeruju!' /26/ Pa mu objavismo Mi: 'Lađu pred očima Našim i po objavi Našoj pravi, pa kad zapovijed Naša dođe i voda na površinu zemlje izbije, ti u nju ukrcaj od svake vrste po dvoje, mužjaka i ženku, i porodicu svoju, ali ne i one od njih za koje Riječ prethodila je, i ne obraćaj Mi se za nevjernike, jer će, doista, biti potopljeni. /27/ Pa kad se smjestiš u lađu, ti i oni koji su uz tebe - reci: 'Hvala Allahu, Koji nas je spasio naroda koji ne vjeruje!' /28/ i reci: 'Gospodaru moj, iskrcaj me na blagoslovljeno mjesto, Ti to najbolje umiješ!' /29/ U tome su, zaista, pouke, a Mi smo, doista, stavljali na kušnju. /30/**

Nuh je zatražio pomoć od svoga Uzvišenog Gospodara, kao što kaže Uzvišeni: "**I on je Gospodara svoga zamolio: 'Ja sam pobijeden, Ti se osveti!'" (54:10)**, a ovdje rekao je:

"**Gospodaru moj, pomozi mi, oni me u laž utjeruju!"** Kada mu je Uzvišeni naredio da sagradi i uredi lađu i da na nju ukrca od svega po dvoje, tj. muško i žensko od svake vrste životinja, biljaka, plodova i drugog, i da na nju ukrca svoju porodicu,

"**ali ne i one od njih za koje Riječ prethodila je**", tj. one koji nisu vjerovali sa njim od njegove porodice, kao njegov sin i njegova žena, a oni koji su sa njim uzvjerovali oni su njegova porodica.

Allah Uzvišeni kaže:

"**...i ne obraćaj Mi se za nevjernike, jer će, doista, biti potopljeni**", tj. neka te ne obuzima samilost prema tvome narodu koji nije povjerovao nakon što mu je dostavljeno, jer Ja sam odredio da će biti potopljeni zbog nevjerovanja i bezbožništva u kojemu su. Kazivanje o ovome opširno je predhodilo u suri "Hud", pa nema potrebe za njegovim ponavljanjem ovdje. Allah Uzvišeni kaže:

"**Pa kad se smjestiš u lađu, ti i oni koji su uz tebe - reci: 'Hvala Allahu, Koji nas je spasio naroda koji ne vjeruje!'"**, kao što su riječi Uzvišenog:

"**...i da reknete: 'Hvaljen neka je Onaj Koji je dao da nam one služe, mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti!'" (43:13-14)**

Allah Uzvišeni kaže:

"I reci: '**Gospodaru moj, iskrcaj me na blagoslovljeno mjesto, Ti to najbolje umiješ!**", tj. kao što je Uzvišeni ukazao milost njemu i narodu njegovu spasivši ga od potopa, i on se je zahvalio Allahu što ih je spasio od naroda nevjerničkog kojeg je potopio, tako ga Allah Uzvišeni podučava da se moli:

"**I reci: 'Gospodaru moj, iskrcaj me na blagoslovljeno mjesto, Ti to najbolje umiješ!'"**

Allah Uzvišeni kaže: "**U tome su, zaista, pouke**", tj. u ovome činu spašavanja vjernika a upropaštavanja nevjernika - pouke su, tj. dokazi i jasni argumenti o istinosti vjerovjesnika glede onoga sa čime su došli od Allaha Uzvišenog, i da On, Uzvišeni, radi što hoće, da nad svim ima moć i da sve poznaje. Allah Uzvišeni kaže: "**a Mi smo, doista, stavljali na kušnju**", tj. iskušavali smo robove slanjem poslanika.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا
مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَعْبَادِنَا
مَّا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ الْأَخِرَةُ أَتَرَفْتُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مَا هٰذَا
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا نَأْكُلُ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا نَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾
وَلَٰئِنِ اطَّعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ ۖ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿٣٤﴾ أَيْعِدُكُمْ أَنُكُم
إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنُكُم مَّخْرُجُونَ ﴿٣٥﴾ هِيَآتِ هِيَآتِ لِمَا
تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾ إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ
﴿٣٧﴾ إِن هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ
أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَّيُصِغِنَنَّ دِمِينُ ﴿٤٠﴾ فَآخَذَتْهُمْ
الصَّيْحَةُ بِأَحْسٍ فَجَعَلْتُهُمْ عِثَابًا ۖ فَبَعَدَ الْقَوْمَ الظَّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾

"**Poslije njih smo druga pokoljenja stvarali, /31/ i jednog između njih bismo im kao poslanika poslali: samo Allahu ibadet činite, vi drugog boga osim Njega nemate; zar se ne bojite? /32/ Ali bi glavešine naroda njegova, koji nisu vjerovali, koji su poricali da će na onom svijetu biti oživljeni i kojima smo dali da u životu na ovom svijetu raskošno žive, govorili: 'On je čovjek kao i vi; jede ono što i vi jedete, i pije ono što i vi pijete; /33/ i ako se budete pokoravali čovjeku kao što ste vi, sigurno ćete biti izgubljeni. /34/ Zar vama on da prijete da ćete, pošto pomrete i zemlja i kosti postanete, doista, oživljeni biti? /35/ Daleko je, daleko ono čime vam se prijete! /36/ Postoji samo život na ovom svijetu, mi živimo i umiremo, a oživljeni nećemo biti. /37/ On je čovjek koji o Allahu iznosi laži, i mi mu ne vjerujemo.' /38/ 'Gospodaru moj' zamolio bi on, 'pomozi mi, oni me u laž utjeruju!' /39/ 'Uskoro će se oni pokajati!', odgovorio bi On. /40/ i zasluženno bi ih pogodio strašan glas, i Mi bismo ih kao što je nanos riječni učinili, stradao bi narod nasilnički!' /41/**

Uzvišeni obavještava da je On poslije Nuhovog naroda stvorio druga pokoljenja. Po jednom mišljenju to je bio narod Ada, koji se pojavio poslije njih. Ima mišljenje da je to narod Semud, zbog riječi Uzvišenog:

"I zasluženno bi ih pogodio strašan glas."

Uzvišeni im je poslao poslanika, jednog od njih, koji ih je pozvao u monoteizam, ali su ga oni u laž utjerali, jer je bio čovjek kao i oni sami. Negirali su i ahiret i tjelesno proživljenje, govoreći:

"Zar vama on da prijeti da ćete, pošto pomrete i zemlja i kosti postanete, doista, oživljeni biti? Daleko je, daleko ono čime vam se prijeti!", tj. to je vrlo daleko.

"On je čovjek koji o Allahu iznosi laži", tj. u onome s čime vam dolazi u pogledu poslanstva, opominjanja i nagovještaja povratka,

"I mi mu ne vjerujemo." **"Gospodaru moj, zamolio bi on, pomози mi, oni me u laž utjeruju!"**, tj. zatražio je poslanik pomoć svoga Gospodara protiv njih. **"Uskoro će se oni pokajati!"**, odgovorio bi On, tj. zbog svoga poricanja tebe. **"I zasluženno bi ih pogodio strašan glas"**, tj. zaslužili su to od Allaha zato što su nisu vjerovali i što su bili nepokorni. Jasno je da se na njih sručio strašni glas i vjetar, leden, silovit i hladan **"I Mi bismo ih kao što je nanos riječni učinili"**, tj. povaljane i srušene kao nanos bujice,

"stradao bi narod nasilnički!", tj. oni osobno zbog svoga nevjerovanja i poricanja njihova poslanika, pa neka se pripaze oni kojima je objavljen ovaj Kur'an i koji su ga čuli da ne poreknu svoga Poslanika da im se ne bi desilo ono što se je desilo onima, i neka se podsjetite, pa će im opomena koristiti.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا

مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَعْرُونَ ﴿٤٤﴾
ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلًّا مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولًا كَذَّبُوهُ فَأَنبَأْنَا
بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ وَأَجْعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبَعْدَ الْقَوْمِ لَآ يُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾

"A zatim bismo, poslije njih, druga pokoljenja stvarali, /42/ nijedan narod ne može ni ubrzati ni usporiti vrijeme propasti svoje, /43/ i poslanike, jedne za drugim slali. Kad god bi jednom narodu došao njegov poslanik, u laž bi ga utjerali, i Mi smo ih zato jedne drugima smjenjivali, i samo u pričama o njima spomen sačuvali, daleko bili ljudi koji nisu vjerovali!" /44/

Allah Uzvišeni kaže:

"A zatim bismo, poslije njih, druga pokoljenja stvarali", tj. narode i stvorenja.

"nijedan narod ne može ni ubrzati ni usporiti vrijeme propasti svoje", tj. bit će kažnjen prema odredbi Uzvišenog i Njegovu znanju, potomci

nakon predaka. **"I poslanike, jedne za drugim slali"**, tj. uzastopno.

"Kad god bi jednom narodu došao njegov poslanik, u laž bi ga utjerali", tj. njih većina, kao što kažu riječi Uzvišenog:

"O kako su ljudi jadni! Nijedan poslanik im nije došao a da mu se nisu narugali." (36:30) Allah Uzvišeni kaže: **"I Mi smo ih zato jedne drugima smjenjivali"**, tj. uništavali (jedne poslije drugih) **"i samo u pričama o njima spomen sačuvali"**, tj. kao priče i pouku ljudima, kao što kaže Uzvišeni:

"I Mi učinismo da se o njima samo priča, a njih kud koje raselismo..." (34:19)

ثُمَّ
أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٤٦﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَإِيْمِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عٰلِينَ ﴿٤٧﴾ فَتَقَالُوا مِنْ
لَيْسِيْنٍ مِّثْلَنَا وَقَوْمُهُمْ لَنَا عٰبِدُونَ ﴿٤٨﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا
مِنَ الْمُهْلَكِيْنَ ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

"Poslije smo poslali Musaa i brata mu Haruna sa znamenjima Našim i dokazom očiglednim /45/ Faraonu i glavešinama njegovim, ali su se oni uzoholili, bili su to ljudi nadmeni. /46/ Zar da povjerujemo dvojici ljudi koji su isti kao i mi, a narod njihov je roblje naše? - govorili su, /47/ i njih dvojicu su lažljivcima proglasili, pa su zato uništeni bili. /48/ Musau smo onda Knjigu dali da bi sinovi israilovi Pravim putem išli. /49/"

Uzvišeni Allah obavještava da je poslao Svoga poslanika Musaa i njegova brata Haruna, a.s., Faraonu i njegovu narodu, sa očitim ajetima i neoborivim dokazima, ali su se oni uzoholili i odbili da ih slijede, jer su njih dvojica bili ljudi. Takvo što su govorili i narodi prije njih, pa su im srca slična. Allah je uništio Faraona i njegove glavešine i sve ih potopio u jednome danu, a Musau je objavio Tevrat u kojemu su Njegovi propisi, naredbe i zabrane. Nakon što je Allah objavio Tevrat, nije uništio ni jedan narod kompletno, već je naređivao vjernicima borbu protiv nevjernika, kao što kaže Uzvišeni:

"I Mi smo Musau Knjigu dali, nakon što smo drevne narode uništili, da bude svjetlo ljudima i upustvo i milost - da bi sebi došli." (28:43)

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهٗآ آيَةً ۖ وَأَوْتَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ
وَمَعِينٍ ﴿٥١﴾

"I sina Merjemina i majku njegovu smo znakom učinili. Mi smo njih na jednoj uzvišici sa tekućom vodom nastanili." /50/

Uzvišeni obavještava o Svome robu i poslaniku Isau, sin Merjeminom, a.s., da je On njih dvoje učinio znakom ljudima, tj. nepobitnim dokazom Njegove moći spram onoga što On želi. Tako je stvorio Adema bez babe i bez majke, Havvu je stvorio od muškarca bez žene, Isaa je stvorio od žene bez muškarca, a sve ostale ljude je stvorio od muškarca i žene. Allah Uzvišeni kaže:

"Mi smo njih na jednoj uzvišici sa tekućom vodom nastanili." Riječ znači mjesto koje je malo izdignuto iznad zemlje sa najljepšim biljkama (rastinjem), a riječ označava tekuću vodu. Postoji više različitih mišljenja o lokaciji ovoga mjesta, međutim najvjerovanije je to Bejtul-makdis (Jerusalem), a Allah najbolje zna.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حِزْبٌ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾
فَذَرَهُمْ فِي غَمَرٍ مِّنْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِم مِّن مَّالٍ
وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite! /51/ Ova vaša vjera - jedna je vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se bojte! /52/ A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine, svaka stranka radosna onim što ispovijeda, /53/ zato ostavi ove u zabludi njihovoj još neko vrijeme! /54/ Misle li oni - kad ih imetkom i sinovima pomazemo - /55/ da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju. /56/

Uzvišeni naređuje Svojim robovima, poslanicima, neka je na sve njih blagoslov (salavat) i selam, da jedu ono što je dozvoljeno i da čine dobra djela, ukazujući na to da je dozvoljeno (halal) potpora dobrom djelu, pa su to poslanici, a.s., na najpotpuniji način ispunili. Neka ih Allah u ime Njegovih robova nagradi najboljom nagradom. Hasan el-Basri o riječima Uzvišenog:

"O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite" kaže: "Uistinu, Allah vam nije naredio da jedete vaša žuta, crvena, slatka ili kisela, već rekao je: 'Uzmite ono što je dozvoljeno (halal) od toga.'" U vjerodostojnom hadisu kaže se /266/: "Davud je jeo ono što je rukom svojim stekao." U vjerodostojnom hadisu također se kaže /267/: "Nije bio ni jedan vjerovjesnik a da nije čuvao

ovce." Upitali su: "I ti, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "Da, ja sam ih čuvao za nekoliko dijelova dirhema stanovnicima Meke."

Potvrđeno je u Muslimovom "Sahihu" od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "O ljudi, Allah je lijep i voli ljepotu. Naredio je vjernicima ono što je naredio poslanicima rekavši:

'O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite.' (2:172)

'O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili.' Zatim je spomenuo čovjeka 'koji dugo putuje, pa mu se kosa raščupa i on se upraši, a hrana, piće i odjeća mu je haram i hrani se haramom. Pruža svoje ruke nebu: 'Gospodaru, Gospodaru!', pa kako da mu se odazove!?' Prenosi ga imam Ahmed i ovo je njegov tekst.

Allah Uzvišeni kaže: **"Ova vaša vjera - jedna je vjera"**, tj. vaša vjera, o poslanici, jedna je vjera i vi ste jedan narod. Ona je poziv na robovanje samo Allahu, bez ikakva sudruga. Zato Uzvišeni kaže: **"a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se bojte!"** Znači da je cilj robovanje samo Allahu, bez ikakva sudruga, kroz raznovrsne zakone (šerijate) objavljene poslanicima. Riječi Uzvišenog: **"jedna je prava vjera"** izražene su u akuzativu stanja.

Allah Uzvišeni kaže: **"A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine"**, tj. narode kojima su poslani vjerovjesnici.

"svaka stranka radosna onim što ispovijeda", tj. zbog zablude u kojoj je, jer oni misle da su napućeni. Zbog toga je zastrašujući i prijeteći rekao: **"...zato ostavi ove u zabludi njihovoj"**, tj. u njihovom grješenu i zabludenosti **"još neko vrijeme!"**, tj. do vremena njihove propasti, kao što kaže Uzvišeni:

"...zato nevjerenicima još vremena dadni, još koji trenutak ih ostavi." (86:17) Allah Uzvišeni kaže:

"Misle li oni - kad ih imetkom i sinovima pomazemo - da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju." tj. da li misle ovi zavedeni da je naše darivanje njima zbog njihove počasti kod nas? Ne, nikako. Upropaščena je njihova nada, i to je samo postepeno približavanje patnji i davanje vremena.

Zbog ovoga Uzvišeni je rekao: **"Nikako, ali oni ne opažaju"**, kao što kaže Uzvišeni,

"...Mi ćemo im postepeno odakle se i ne nadaju patnju približavati i vremena im davati" (68:44, 45), i kao što rekao je:

"Ni bogastva vaša ni djeca vaša neće vas učiniti Nama bliskim; samo one koji budu vjerovali i dobra djela činili..." (34:37)

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ

مِنْ خَشِيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾
 وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَاءًا تَوْأَمًا وَقُلُوبُهُمْ
 وَجِلَةٌ لَهُمْ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾ أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ
 وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

"Oni koji iz bojazni prema Gospodaru svome strahuju, /57/ i oni koji u dokaze Gospodara svoga vjeruju, /58/ i oni koji druge Gospodaru svome ravnim ne smatraju, /59/ i oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha zato što će se vratiti svome Gospodaru - /60/ oni hitaju da čine dobra djela, i u njima druge pretiču."/61/

Allah Uzvišeni kaže:

"Oni koji iz bojazni prema Gospodaru svome strahuju", tj. boje se Allaha i pored dobročinstva koje su činili, vjerovanja i dobrih djela i strahuju od Njegove kazne. Hasan el-Basri kaže: "Mumin sjedinjuje dobročinstvo i bojazan, a licemjer zlodjela i nadu."

"...i oni koji u dokaze Gospodara svoga vjeruju", tj. potvrđuju istinitost njihovu, pa su uvjereni da sve što je bilo s Allahovom je odredbom i predodređenjem, da naredbe koje je uzakonio, On voli i zadovoljan je njima, a zabrane su ono što On odbija i prezire. Pa ako je dobro - to je Istina.

Allah Uzvišeni kaže: **"i oni koji druge Gospodaru svome ravnim ne smatraju"**, tj. ne obožavaju pored Njega drugoga u bilo kojem vidu ibadeta i znaju da niko ne treba da bude obožavan osim Njega.

Allah Uzvišeni kaže:

"...i oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha zato što će se vratiti svome Gospodaru", tj. udjeljuju strahujući da od njih neće biti primljeno iz bojazni da su to udjelili bez traženih uvjeta. Ovo je iz predostrožnosti i rezervisanosti, kao što je prenio imam Ahmed od Aiše da je upitala /269/: "Allahov Poslaniče, **'oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha'** da li je to Onaj Koji krade, blud čini i pije alkohol, a boji se Allaha Uzvišenog?" Odgovorio je: "Ne, kćerko Ebu-Bekrova, ne kćerko Siddikova (Iskrenoga), već je to Onaj Koji klanja, posti i daje zekat, a boji se Allaha Uzvišenog."

"...oni hitaju da čine dobra djela, i u njima druge pretiču", pa ih je On učinio onima koji su druge pretekli. Molimo Allaha Uzvišenog da nas učini od njih, a i druge muslimane!

وَلَا يَكْلِفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ تَبْتَ
 يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمٍّ مِنْ هَذَا وَهُمْ
 أَعْمَلُ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ
 بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْعَرُونَ ﴿٦٤﴾ لَاجِعْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَدْ لَاتُصْرُونَ ﴿٦٥﴾
 قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُنذِرُكُمْ عَلَيْكُمْ فَاكُنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ ﴿٦٦﴾
 مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سِمَاءًا يَنْصَرُونَ ﴿٦٧﴾

"Mi nikoga ne opterećujemo preko njegovih mogućnosti; u Nas je Knjiga koja istinu govori, i nikome se nepravda neće učiniti. /62/ Ali, srca njihova su u nemaru prema ovom, a pored toga i ružna djela stalno čine. /63/ A kad smo na muke stavili one među njima koji su raskošnim životom živjeli, oni su odmah zapomagali. /64/ Sada ne zapomažite, Mi vam nećemo pomoć ukazati, /65/ vama su ajeti Moji kazivani, ali ste vi uzimali; /66/ dičeći se Haremom i sijeleći, vi ste ružne riječi govorili."/67/

Uzvišeni obavještava o Svojoj pravednosti u onome što je uzakonio Svojim robovima na Ovom svijetu, i da On nikoga ne zadužuje onim što on ne može, a na Sudnjem danu svest će račun sa njima, iz Knjige u retke napisane, glede djela koja im je propisao, i u njoj neće ništa propušteno biti. Zbog ovoga Uzvišeni kaže: **"u Nas je Knjiga koja Istinu govori"**, tj. Knjiga djela,

"i nikome se nepravda neće učiniti", tj. ništa im se neće umanjiti od dobra, a što se tiče loših djela, On će preći preko njih i oprostiti mnogim Svojim robovima, vjernicima. Zatim kritikuje kurejsijske mnogobošce **"Ali, srca njihova su u nemaru,"** u nemaru

"prema ovome", tj. Kur'anu. Allah Uzvišeni kaže:

"...a pored toga i ružna djela stalno čine", tj. oni imaju i neka ružna djela pored njihovog mnogoboštva, da bi se na njima ostvarila riječ kazne.

Allah Uzvišeni kaže:

"A kad smo na muke stavili one među njima koji su raskošnim životom živjeli, oni su odmah zapomagali", tj. kad bi onima koji su u izobilju i raskoši živjeli (a to su oni koji su uživali na ovom svijetu) došla Allahova kazna, oni bi vikali i tražili pomoć.

"Sada ne zapomažite, Mi vam nećemo pomoć ukazati", tj. niko vas neće zaštititi od Nas; svejedno tražili vi pomoć ili šutjeli, kazna je neminovna. Zatim spominje njihov najveći grijeh, pa kaže, neka je Uzvišen:

"vama su ajeti Moji kazivani, ali ste vi uzimali", tj. kada ste pozivani, odbijali ste, a kada je od vas traženo, ustezali ste se, kao što kaže Uzvišeni:

"To vam je zato što niste vjerovali kad se pozivalo Allahu Jedinom, a vjerovali ste ako Mu se neko drugi smatrao jednakim! Odluka pripada jedino Allahu, Uzvišenom i Velikom." (40:12)

Allah Uzvišeni kaže:

"dičeći se Haremom i sijećci, vi ste ružne riječi govorili", tj. dičeći se održavanjem Harema i zato što su oni njegovi dostojnici, sijelili su uz Njega i spominjali su Kur'an nepristojnim govorom kao da je on magija, da je poezija, da je vraćanje, kao što su i spominjali Vjerovjesnika, Muhammeda, s.a.v.s., nepristojnim govorom kao da je on pjesnik, ili mađioničar, ili lažac, ili lud. Sve je to ništavno. Istina je da je on Allahov rob i Njegov poslanik kojem je Allah dao pobjedu nad njima i koji ih je prognao iz Harema omalovažene i ponižene. Mnogobošci održavaju Harem samo ovim pokvarenim govorom, a ovo, bez ikakve sumnje, nije održavanje, već je rušenje i njegovo zapostavljanje. Da Allah Uzvišeni sačuva

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَثَلٌ
يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوْلِيَّانَ ﴿١٨﴾ أَمْ لَهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ سُرُورٌ ﴿١٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَكَثُرُوهُمُ الْحَقَّ كَاهُونَ ﴿٢٠﴾
وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ﴿٢١﴾ بَلْ أَنْتُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهَمٌّ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٢﴾ أَمْ سَأَلْتَهُمُ
خُرُوجَ الْخَرَجِ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرٌ الرَّزَاقِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٤﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ
لَنَكِبُونَ ﴿٢٥﴾ * وَلَوْ رَحِمْتَهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرِّ الْجَوِّ فِي طَعْنِهِمْ
بَعْمَهُونَ ﴿٢٦﴾

"Zašto oni o Kur'anu ne razmisle? Zar im dolazi nešto što nije dolazilo njihovim precima davnim? /68/ ili oni ne poznaju Poslanika svoga, pa ga zato poriču? /69/ ili govore: Ludilo je pri njemu! Međutim, on im Istinu donosi, ali većina njih prezire Istinu. /70/ Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji i u onom što je na njima; Mi smo im dali Kur'an, slavu njihovu, ali oni za slavu svoju ne haju. /71/ ili od njih tražiš nagradu? Ta nagrada Gospodara tvoga bolja je, On najbolje nagrađuje. /72/ Ti njih pozivaš na Pravi put, /73/ ali oni koji u onaj svijet neće da vjeruju s Pravog puta, doista, skreću. /74/ i kad bismo im se smilovali i nevolje ih

oslobodili, opet bi oni u zabludi svojoj jednako lutali." /75/

Uzvišeni kritikuje mnogobožačko nerazumijeva - nje Kur'ana, nerazmišljanje o njemu i njihovo okretanje od njega, usprkos što su darovani Knjigom od koje Allah nije poptuniju i časniju objavio Svojim poslanicima, pa je bilo za očekivati da će ovi prihvatiti blagodat koju im je Allah darivao, zahvaljujući se na njoj, razumijevajući je i postupajući uvijek prema njenim zahtjevima, kao što su to uradili plemeniti među njima, koji su primili islam i slijedili Allahova Poslanika, s.a.v.s., a on je bio zadovoljan njima. **"Zašto oni o Kur'anu ne razmisle?"** Tada bi, tako mi Allaha, našli u Kur'anu zabranu grješnja, ako bi o njemu razmislili, ali su ga ostavili i stradali. Zatim Allah kritikuje nevjernike Kurejša: **"Ili oni ne poznaju Poslanika svoga, pa ga zato poriču?"** - zar oni ne poznaju Muhammeda i njegovu istinoljubivost i povjerljivost i zar mu to nisu svjedočili i u periodu džahilijeta (poganstva) i kada je nastupio period islama?

Allah Uzvišeni kaže: **"Kako govore: 'Džini su u njemu!'"** Govori o riječima idolopoklonika o Vjerovjesniku, s.a.v.s., da je on izmislio Kur'an, ili da je poludio od džina, a svjesni su ništavnosti onoga što govore. Allah je uputio izazov stanovnicima Zemlje da donesu nešto slično Kur'anu, ako mogu, a neće moći, nikad za nikad. Zbog ovoga je Uzvišeni rekao:

"Međutim, on im Istinu donosi, ali većina njih prezire Istinu." Katade rekao je:

"Spomenuto nam je /270/ da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., sreo nekoga čovjeka i rekao mu: 'Primi islam.' Čovjek je odgovorio: 'Pozivaš me nečemu što ja ne volim.' 'Makar i ne volio', reče Vjerovjesnik, s.a.v.s." Ovo je mursel-hadis.

Allah Uzvišeni kaže:

"Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji i u onom što je na njima", tj. da se Allah odazove prohtjevima i željama koje su u njima i uzakoni stvari prema tome, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji i u onom što je na njima zbog nesređenosti i različitosti njihovih želja, kao što je o njima rekao kroz njihov govor:

"Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen nekom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva grada!" (43:31) On - Uzvišeni je Savršen u svim Svojim osobinama, riječima, postupcima, u Svome zakonu i odredbi, neka je Uzvišen i Nedostižan - Uzvišeni je zbog ovoga rekao:

"Mi smo im dali..., slavu njihovu", tj. Kur'an, **"ali oni za slavu svoju ne haju."**

Allah Uzvišeni kaže: **"Ili od njih tražiš nagradu?"**, tj. plaću i honorar.

"Ta nagrada Gospodara tvoga bolja je", kao što su riječi Uzvišenoga:

"Za ovo od vas ne tražim nikakvu nagradu, mene će Gospodar svjetova nagraditi." (26:109)

Allah Uzvišeni kaže:

"Ti njih pozivaš na Pravi put, ali oni koji u onaj svijet neće da vjeruju s Pravog puta, doista, skreću", tj. odstupaju i zastranjuju ga.

"I kad bismo im se smilovali i nevolje ih oslobodili, opet bi oni u zabludi svojoj jednako lutali." Uzvišeni govori o surovosti u njihovom nevjerovanju, tvrdoglavosti i oponiranju, kao što kaže Uzvišeni:

"Da Allah zna da od njih može biti kakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni i inače glave okreću." (8:23) Ovo je iz pozicije znanja Uzvišenog o onome što neće biti, da se desilo kako bi bilo.

﴿٧٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فُجِّعَ عَلَيْهِمْ آبَاءُ مَا أَذَابَ شَدِيدًا إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْسُونَ ﴿٧٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتَلَفُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾ قَالُوا أَإِذَا مَاتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَأَنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا مُحَمَّدٌ وَعَبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنَّا هَذَا إِلَّا أَسْطِيرًا الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

Mi smo ih na muke stavljali, ali se oni Gospodaru nisu pokorili, niti su molitve upućivali, /76/ tek kad im kapiju teške patnje otvorimo, oni će nadu izgubiti i u očajanje zapasti. /77/ On vam daje sluh, i vid, i pameti; a kako malo vi zahvaljujete! /78/ On vas na Zemlji stvara, i pred Njim ćete se sakupiti, /79/ On život i smrt daje i samo od Njega zavisi izmjena noći i dana, pa zašto ne shvatite? /80/ Ali, oni govore kao što su govorili oni prije njih. /81/ Govorili su: "Zar kad pomremo i kad prah i kosti postanemo, zar ćemo, zaista, biti oživljeni? /82/ i nama i još davno precima našim time se prijetilo, ali, to su samo izmišljotine naroda drevnih." /83/

Allah Uzvišeni kaže: **"Mi smo ih na muke stavljali"**, tj. iskušali smo ih nevoljama i poteškoćama:

"ali se oni Gospodaru nisu pokorili, niti su molitve upućivali", tj. nije ih to odvratilo od nevjerovanja i suprotstavljanja u kome su bili, već su ustrajali u svome zastranjivanju i zabludi, a nisu se povinivali i ponizno dove upućivali Allahu

Uzvišenom, kao što kaže Uzvišeni: **"Trebalo je da su poslušni postali kad bi im kazna Naša došla! Ali, srca njihova ostajala su tvrda." (6:43)** Ibn Ebi-Hatem prenosi od Ibn-Abbasa da rekao je /271/: "Ebu-Sufjan je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Muhammede, kunem te Allahom i rodbinskom vezom, mi smo jeli 'ilhiz (jelo od kostrijeti i krvi, jer su jedno vrijeme bili u izolaciji)", pa je Uzvišeni objavio:

"Mi smo ih na muke stavljali, ali se oni nisu pokorili." Osnova ovog hadisa je kod Buharije i Muslima /272/, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo Kurejše kad su se usprotivili, pa je učio: "Allahu moj, pomoz mi protiv njih sa sedam gladnih godina kao što je bilo sedam gladnih godina u vrijeme Jusufa!"

Allah Uzvišeni kaže:

"...tek kad im kapiju teške patnje otvorimo, oni će nadu izgubiti i u očajanje zapasti", tj. kad im dođe Allahova naredba o iznenadnom nastupu Sudnjeg dana, pa ih zadesi Allahova kazna kojoj se nisu nadali, bit će lišeni svakog dobra i izgubit će nadu u bilo kakav rahatluk. Zatim Uzvišeni spominje Svoje blagodati prema Svojim robovima, da im je dao sluh, vid i srca, koja predstavljaju razumijevanje i shvatanje pomoću kojih se dosjećaju stvari i uzimaju pouku iz znakova Univerzuma, koji ukazuju na jednoću (vahdanijet) Uzvišenog i da On čini i odabira što hoće.

Allah Uzvišeni kaže: **"...a kako malo vi zahvaljujete!"**, tj. kako je mala vaša zahvalnost Allahu na blagodatima koje vam je darivao, kao što kaže Uzvišeni:

"A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici." (12:103) Zatim Uzvišeni govori o Svojoj ogromnoj svemoći i neoborivoj snazi u Njegovu stvaranju ovih bića među kojima su i ljudska stvorenja koja je Allah stvorio na svim kontinentima Zemlje, različitih rasa, jezika i osobina, a zatim će na Sudnjem danu sakupiti prve i posljednje u određeno vrijeme, jednog određenog dana, povraćajući ih i proživljujući ih kao što ih je prvi put stvorio. Zbog Ovoga Uzvišeni kaže:

"On život i smrt daje i samo od Njega zavisi izmjena noći i dana, pa zašto ne shvatite?", tj. zar nemate nekakve umove koji bi vas uputili na Silnog i Sveznajućeg, Kojem je sve potčinjeno. Zatim govori o negatorima proživljenja koji naliče poricateljima koji su bili prije njih:

"Ali, oni govore kao što su govorili oni prije njih. Govorili su: 'Zar kad pomremo i kad prah i kosti postanemo, zar ćemo, zaista, biti oživljeni?'" Znači da oni isključuju mogućnost da se to desi nakon što oni istruhnu.

"I nama i još davno precima našim time se prijetilo, ali, to su samo izmišljotine naroda drevnih." Misle da je povratak apsolutno nemoguć i da o njemu govori samo onaj ko je to naučio iz Knjiga prijašnjih naroda i njihovog razilaženja. Ovo je s

njihove strane negiranje i poricanje Proživljenja. Ovo je poput riječi Uzvišenoga o njima:

"Kako čovjek ne vidi da ga Mi od kapi sjemena stvaramo, i opet je otvoreni protivnik, i Nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: 'Ko će oživiti kosti kada budu truhle?' Reci: 'Oživiti će ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio.'" (36:77-79)

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾ قُلْ مَنْ يَدْعُو مَلَكَتْ أَعْيُنُهُمْ فَوَجَّهْتُمْ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾ بَلْ أَنْتُمْ بِالْحَقِّ وَالنَّهْمِ كَذِبُونَ ﴿٩٠﴾

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?' /84/ 'Allahova!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi?'/85/ Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?' /86/'Allah!', odgovoriće, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?' /87/ Upitaj: 'U čijoj je ruci vlast nad svim, a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?' /88/ 'To je Allahovo!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?' /89/ Da, Mi im istinu donosimo, a oni su, zaista, lažljivci'/90/

Uzvišeni Allah potvrđuje Svoju jednoću i to da samo Njemu pripada stvaranje, upravljanje i vladanje, da bi ukazao da je On Bog, osim Kojeg, aposlutno nema nikakva i nijednog boga, pa da je potrebno samo Njemu robovati, bez pridodavanja ikakva Mu sudruga. Zbog ovoga On je rekao Svome Poslaniku, s.a.v.s., da kaže mnogobošcima koji obožavaju drugoga uporedo sa Njime, a Njemu priznaju gosopodarstvo (rububijet) i da Mu u tome nema nikakva sudruga, da su oni mnogobožci samo u pogledu Njegove božanstvenosti (ilahijet), jer obožavaju drugoga uporedu sa Njim, pored njihova priznanja da su oni koje obožavaju Njegovi robovi koji pored Njega ništa ne posjeduju. Štaviše, smatraju da će ih oni koje obožavaju još više približiti Allahu, kako je o tome obavijestio Uzvišeni.

Allah Uzvišeni kaže:

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?'", tj. ko je nju stvorio i ono što je na njoj i sva druga stvorenja **"Allahova!", odgovorit će**, tj. priznat će da sve stvoreno pripada Allahu,

"a ti reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi?'"i ne shvatite da je potrebno robovati Stvoritelju, Opskrbitelju i nikome drugom.

"Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?'", tj. ko je Stvoritelj visokog svijeta i ko je Gospodar Arša veličanstvenog. Arš je "krov" svega stvorenog, kako je navedeno u hadisu kojeg prenosi Ebu-Davud od Allahova Poslanika, s.a.v.s. /273/: "...Allah je uzvišeniji i od toga. Njegov Arš je iznad sedam nebesa ovako..." i tada je pokazao rukom prema kupoli. Drugi hadis glasi /274/: "Sedam nebesa i sedam zemalja sa onim što je među njima i u njima prema Kursiju je kao jedna halka bačena u neku pustinju, a Kursij sa onim što je u njemu u odnosu na Arš je kao ta halka u toj pustinji." A "veličanstvenog" znači velikog. Allah Uzvišeni kaže:

"Allah!, odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?'", ako priznate da je On Gospodar sedam nebesa i Gospodar Arša veličanstvenog. Zar ne strahujete od Njegove kazne zbog toga što Mu pripisujete sudruga? Allah Uzvišeni kaže:

"Upitaj: 'U čijoj je ruci vlast nad svim'", tj. u Njegovoj je ruci,

"a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti - znate li?" Kod Arapa je bio običaj da ako neki prvak među njima uzme u zaštitu nekoga, on nije kršio garanciju njegove zaštite, niti je bilo dozvoljno nekome nižem po rangu od njega da mu pruži zaštitu kako ne bi okrnjio njegovo pravo davanja zaštite.

Zato Uzvišeni kaže: **"a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti"**, tj. On je Najveći Prvak od Kojeg nema većeg i Njemu pripada stvaranje svih stvari i njihovo uređenje. Niko Njegov sud ne može osporiti i On je Onaj Koji se ne može spriječiti i Kojem se ne može suprotstaviti. Što On hoće - bude, a što On neće - ne bude. Allah Uzvišeni kaže: **"To je Allahovo!, odgovorit će"**, tj. priznat će da je On Najveći Prvak, koji nema sudruga, Koji daje zaštitu i od Koga niko zaštićen ne može biti.

"...a ti reci: 'Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?'", tj. kako gubite razum u vašem robovanju drugom uporedo sa Njim, pored vašeg priznavanja svih Njegovih uzvišenih osobina

Zatim Allah Uzvišeni kaže: **"Da, Mi im istinu donosimo"** To je obavijest o tome da nema nikakav i nijedan bog osim Allah i uspostavili smo za to neosporive dokaze,

"a oni su, zaista, lažljivci", tj. u svome robovanju drugima uporedo sa Allahom, a za što nemaju nikakva argumenta, kao što kaže Uzvišeni na kraju ove sure /117 ajet/:

"A Onaj Koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici se neće spasiti." Mnogobožci nisu

mnogobošci zbog argumenta i dokaza, već je to samo slijedenje svojih predaka, neznalica, kao što o njima Allah kaže:

"Zatekli smo pretke naše kako ispovijedaju vjeru i mi ih slijedimo u stopu." (43:23)

مَا أَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذْ أَذْهَبَ
كُلَّ إِلَهٍ بِأَخْلَقٍ وَعَلَىٰ بَعْضِهِمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سَبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾
عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَعَلَىٰ أَعْمَارٍ لِّمَنْ لَّوْنٌ ﴿٩٢﴾

"Allah nije uzeo Sebi sina, i s Njim nema drugog boga! Inače, svaki bi bog, s onim što je stvorio - radio što bi htio, i jedan drugog bi pobjeđivao. Uzvišen neka je Allah Koji je daleko od onoga što oni iznose; /91/ Koji zna i nevidljivi i vidljivi svijet, i On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju!" /92/

Allah Uzvišeni proglašava Sebe čistim od toga da ima dijete i saučesnika u Gospodarstvu i Robovanju Njemu, pa, neka je Uzvišen, kaže:

"Allah nije uzeo Sebi sina, i s Njim nema drugog boga! Inače, svaki bi bog, s onim što je stvorio, radio što bi htio, i jedan drugog bi pobjeđivao", tj. ako bi se pretpostavila višebrojnost bogova, svaki bog bi se izdvojio sa onim što je stvorio, pa ne bi postojao sklad u egzistenciji. Međutim, vidljivo je da je egzistencija savršeno uređena. Zatim bi svaki nastojao da pobijedi drugoga i da mu se suprotstavi, pa bi jedan drugog i pobjeđivali. **"Uzvišen neka je Allah, Koji je daleko od onoga što oni iznose"**, tj. iznad onoga kako Ga opisuju neumjereni nepravednici (sa djetetom ili sudrugom), On je vrlo visoko, On

"Koji zna i nevidljivi i vidljivi svijet, i On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju!", tj. čist je, slavjen i uzvišen od onoga što o njemu iznose nepravedni i oni koji poriču.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا سَرِّبْتَنِي
مَا أُوعِدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيكَ
مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِيرُونَ ﴿٩٥﴾ أَدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّبِيَّةِ مَنْ عَمِلَ بِمَا
يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾ وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ
رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

"Reci: 'Gospodaru moj, ako hoćeš da mi pokažeš ono čime se njima prijeti, /93/ onda me, Gospodaru moj, ne ostavi s narodom nasilničkim!' /94/ A Mi, zaista, možemo da ti pokažemo ono čime im prijetimo. /95/ Ti lijepim zlo uzvрати, Mi dobro znamo šta oni

iznose, /96/ i reci: 'Tebi se ja, Gospodaru moj, obraćam za zaštitu od priviđenja šejtanskih, /97/ i Tebi se, Gospodaru moj, obraćam da me od njihova prisustva zaštitiš!'" /98/

Allah naređuje Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., da uči ovu dovu prilikom nastupanja kazni:

"Gospodaru moj, ako hoćeš da mi pokažeš ono čime se njima prijeti", tj. ako ih kazniš, a ja to doživim, ne svrstaj me među njih, kako je navedeno u hadisu kojeg su prenijeli Ahmed i Tirmizija, koji ga smatra vjerodostojnim /275/: "Kada želiš da iskušaš jedan narod, usmrti me Sebi neiskušana."

Allah Uzvišeni kaže:

"A Mi, zaista, možemo da ti pokažemo ono čime im prijetimo", tj. da hoćemo, Mi bi smo ti pokazali kazne koje će ih pogoditi. Zatim Uzvišeni kaže upućujući na najbolji lijek koji koristi prilikom druženja sa svijetom, a to je da se čini dobro onome ko čini zlo, da bi se dobila njegova naklonost pa da se njegovo neprijateljstvo preobrazi u prijateljstvo. Tako Uzvišeni kaže: **"Ti lijepim zlo uzvрати."** Ovo je slično drugim riječima Uzvišenog:

"...zlo dobrim uzvрати, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati." (41:34)

Allah Uzvišeni kaže:

"i reci: 'Tebi se ja, Gospodaru moj, obraćam za zaštitu od priviđenja šejtanskih'", nakon što mu je naredio da ljudima lijepim uzvraća, naređuje mu da traži od Njega, Uzvišenog, zaštitu od šejtana, jer sa njima ne koristi ni jedno sredstvo i nijedna metoda koja je lijepa jer šejtani su, općepoznato, neposlušni, pa njihove spletke može samo Allah Uzvišeni spriječiti. Već smo ranije kod tumačenja "istiaze" naveli da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio dovu /276/: "Tražim zaštitu kod Allaha, Koji sve čuje i zna od prokletog šejtana, od njegovog davljenja, njegove oholosti i njegove poezije."

Allah Uzvišeni kaže: **"i Tebi se, Gospodaru moj, obraćam da me od njihova prisustva zaštitiš!"**, tj. u nečemu vezanom za mene. Zbog ovog naređeno je da se Allah spomene na početku svih poslova, stoga da bi se otjerao šejtan od jela, bračnog intimnog odnosa, klanja životinja i drugih stvari i poslova. Poradi ovoga i Ebu-Davud prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio dovu /277/: "Allahu moj, od Tebe tražim zaštitu od davljenja, od potopa i tražim od Tebe zaštitu od toga da me šejtan zavede i izbezumi prilikom smrti."

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾
لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ
بُرْزُخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

"Kad nekom od njih smrt dođe, on uzvikne: 'Gospodaru moj, povrati me /99/ da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!' - Nikada! To su riječi koje će on uzalud govoriti - pred njima će prepreka biti sve do Dana kada će oživljeni biti." /100/

Allah Uzvišeni govori o stanju nevjernika i onih koji su zanemarili imperativ Allaha Uzvišenog, na smrtnom času, o njihovim riječima tom prilikom i traženja povratka na Ovaj svijet kako bi popravili ono što su upropastili za svog života. Zbog ovoga kaže:

"Gospodaru moj, povrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!" - Nikada!" kao što kaže Uzvišeni:

"Čekaju li oni da se obistine prijetnje njene? Onoga dana kad se obistine, reci će oni koji su na njih prije zaboravili: Istinu su poslanici našeg Gospodara donosili! Da nam je zagovornika kakva, pa da se za nas zauzme ili da nam je da budemo vraćeni, pa da postupimo drugačije nego što smo postupili!" (7:53) Oni će na više mjesta tražiti povratak: na smrtnom času, na Dan proživljenja, na Dan smotre pred Uzvišenim, kad budu izloženi Vatri u grozotama džehennemске kazne, kako o tome govore kur'anski ajeti.

Međutim, Allah Uzvišeni kaže:

"Nikada! To su riječi koje će on uzalud govoriti." čestica je odbijanja i sprečavanja, tj. nećemo se odazvati njegovom traženju, niti ćemo ga prihvatiti. O riječima Uzvišenog: **"Nikada! To su riječi koje će on uzalud govoriti"** El-Ala' ibn Zijad govorio je: "Uistinu, neko od vas će primorati sebe, kada mu dođe smrt, da traži oprost od svoga Gospodara, pa će mu oprostiti. Zato neka bude pokoran Allahu Uzvišenom dok je još živ." Katade rekao je: "Tako mi Allaha, jedina će mu želja biti da se vrati kako bi bio u pokornosti Allahu, pa razmislite o želji nemarnog nevjerjenika i radite po toj želji, a nema nikakve snage, ni moći bez Allaha."

Ibn Ebi-Hatim prenosi od Aiše, r.a., da je rekla: "Teško se grješnicima među stanovnicima grobova (tj. koji su već mrtvi). Ulazit će u njihove grobove crne zmijske ili tamnozeleno; jedna zmija će ga ujedati niz glavu, a jedna uz noge dok se ne sretnu na njegovoj sredini. To je kazna o kojoj govori Allah Uzvišeni:

"pred njima će prepreka biti sve do Dana kada će oživljeni biti." Mudžahid kaže: "Prepreka /berzah/ koja razdvaja ovaj i vječni svijet." U riječima Uzvišenog:

"pred njima će prepreka biti sve do dana kada će oživljeni biti" prijetnja je zagrobnom kaznom zalimima koji su na smrtnom času, kao što se kaže: **"Pred njima je Džehennem" (45:10)**, i kao što kaže Uzvišeni:

"njega će teška patnja čekati." (14:17) Allah Uzvišeni kaže: **"do Dana kada će oživljeni biti"**, tj.

kazna mu neće prestajati do Dana proživljenja, kao što je navedeno u hadisu /278/: "Neprestano će ostati u kazni na njoj...", u zemlji (u kaburu).⁴⁶⁷

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ
يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

"Pa kad se u Rog puhne, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati. /101/ Oni čija dobra djela budu teška, oni će se spasiti, /102/ a oni čija dobra djela budu lahka, oni će posve izgubljeni biti, u Džehennemu će vječno boraviti, /103/ Vatra će im lica pržiti i iskešenih zuba će u njemu biti." /104/

Uzvišeni obavještava da kada se puhne u Rog poradi proživljenja iz grobova:

"tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati", tj. neće koristiti rodbinske veze tada, tako da neće gledati babo svoje dijete, a vidjet će ga, i makar na njemu bili grijesi koje će teško nositi na svojim leđima, i makar mu je to dijete bilo na ovom svijetu najdraže od svih ljudi, neće mu se ni okrenuti, niti ponijeti njegova tereta težine krila jedne mušice, kao što kaže Uzvišeni:

"na Dan kada će čovjek od brata svoga pobjeći i od majke svoje i od oca svoga i od druge svoje i sinova svojih, toga Dana će svaki čovjek samo o sebi brinuti." (80:34-37) Ibn-Mes'ud, r.a., kaže: "Kada bude Sudnji dan, Allah će sakupiti prijašnje i kasnije generacije, zatim će jedan glasnik pozvati: 'Ko ima neku nepravdu da mu je učinjena neka dođe i preuzme svoje pravo!', pa će se čovjek radovati da imadne neko pravo kod svog oca, djeteta ili žene, pa makar bilo i malo. Potvrda toga su riječi Allaha Uzvišenog:

"Pa kad se u Rog puhne, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati." Ovo je prenio Ibn Ebi-Hatim. Imam Ahmed prenosi od Ebu-Se'ida el-Hudrijije /279/:

⁴⁶⁷ Kažem: "Pored toga što se iz riječi Uzvišenog:

'pred njima će prepreka biti sve do Dana kada će oživljeni biti', razumije da je ispred nevjernika ili grješnika zagrobna kazna, također se razumije da je berzah, zbog svog značenja prepreke koja razdvaja ovaj i vječni svijeta, ujedno i prepreka između stanovnika ovoga svijeta i stanovnika grobova i nije moguće da se međusobno sretnu sve do Sudnjeg dana, u smislu da nema nikakva povratka mrtvim na ovaj svijet. Ako se ovo razumije iz govora Allaha Uzvišenog, otpada mogućnost da neko od mrtvih pomogne nekome ko mu zatraži pomoć od stanovnika ovoga svijeta, kao što to zagovaraju mađioničari i praznovjerci, jer je traženje pomoći od nekoga drugog pored Allaha Uzvišenog višeboshtvo, da Allah sačuva! Dakle, povrat je nemoguć, po tekstu ovog ajeta.

"Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., da kaže sa ovoga minbera: 'Šta je nekim ljudima da govore da krvno srodstvo Allahova Poslanika, s.a.v.s., neće koristiti njegovu narodu? Svakako da će koristiti. Tako mi Allaha, moje krvno srodstvo proteže se i na ovaj i na vječni svijet i ja ću vam, uistinu, o ljudi, biti preteča kada dodete na Sudnji dan. Neki će čovjek reći: 'Allahov Poslaniče, ja sam taj i taj', a ja ću im reći: Što se tiče rodbinske veze, meni je poznata, međutim vi ste poslije mene uveli novotarije i odstupili ste unazad."

Allah Uzvišeni kaže:

"Oni čija dobra djela budu teška", tj. čija dobra djela prevagnu loša, pa makar samo za jedno, smatra Ibn-Abbas, **"oni će se spasiti"**, tj. uspjeh će da se riješe Vatre i da uđu u Džennet,

"a oni čija dobra djela budu lahka", tj. čija loša djela prevagnu dobra djela, **"oni će posve izgubljeni biti"**, tj. propast će, nastradati i vratiti se kao gubitnici. **"u Džehennemu će vječno boraviti"**, tj. stalno, bez mogućnosti da odu. **"vatra će im lica pržiti"**, kao što kaže Uzvišeni:

"A da nevjernici znaju da tada neće moći da otklone Vatru od lica svojih i leđa svojih." (21:39) Ibn-Merdevejh prenosi od Ebu ed-Derdaa, r.a. /280/: da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., o riječima Uzvišenog:

"vatra će im lica pržiti" rekao: "Tako će ih pržiti da će im se meso istopiti na njihovim petama."

Allah Uzvišeni kaže: **"i iskešenih zuba će u njemu biti."** Imam Ahmed prenosi preko Ebu-Seida el-Hudrija /281/: da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"i iskešenih zuba će u njemu biti"**, pečć će ga Vatra, pa će mu se gornja usna posuvratiti (skupiti) do pola glave, a donja usna će mu omlohaviti sve do pupka.

أَلَمْ تَكُنْ مِنِّي
نُتِيَ عَلَيْكَ دُرٌّ كُنْتُمْ بِهَا تُكَدُّونَ ۝ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا
وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ۝ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ۝

"Zar vam ajeti Moji nisu kazivani, a vi ste ih poricali? /105/ 'Gospodaru naš', reci će, 'naši prohtjevi bili su od nas jači, te smo postali

narod zalutali.' /106/ 'Gospodaru naš, izbavi nas iz nje; ako bismo ponovo zlo radili, sami bismo sebi nepravdu učinili.'" /107/

Ovo je prijekor od Allaha nevjernicima i grješnicima, pa Uzvišeni kaže:

"Zar vam ajeti Moji nisu kazivani, a vi ste ih poricali?", tj. Ja sam vam poslao poslanike, objavio vam Knjige, odstranio vam sumnje i nije vam ostao nijedan argument da budete nevjernici, kao što kaže Uzvišeni: **"...da ljudi poslije poslanika nebi nikakva opravdanja pred Allahom imali."** (4:165) Zato oni kažu:

"Gospodaru naš, naši prohtjevi bili su od nas jači, te smo postali narod zalutali", tj. donesen nam je dokaz, međutim, mi smo bili bjedniji od tog da mu se pokorimo i da ga slijedimo, pa smo zalutali u odnosu na njega i uskratili smo ga sebi Zatim kažu:

"Gospodaru naš, izbavi nas iz nje; ako bismo ponovo zlo radili, sami bismo sebi nepravdu učinili", tj. povrati nas na dunjaluk, jer ako bismo se povratili onom što smo prije radili sami bismo sebi nepravdu učinili i kaznu zaslužili, kao što kaže Uzvišeni:

"...mi priznajemo grijehe naše, pa ima li ikakva načina da se izide?" - do riječi Uzvišenog- **"...Odluka pripada jedino Allahu, Uzvišenom i Velikom" (40:11,12)**, tj. nema nikakva puta ni načina de se izade, jer ste vi Allahu druge smatrali jednakim, dok su ga vjernici smatrali Jednim i Jedinim.

قَالَ اٰخَسُّوْا فِيْهَا وَلَا تَكَلِّمُوْنَ ۝ اِنَّهٗ كَانَ فَرِيقًا مِّنْ عِبَادِيْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاَعْرِضْنَا وَاَرْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيْمِيْنَ ۝ فَاصْبِرْ لَهُمْ سَبْحًا يَّحْتٰى اَنْسُوْهُ ذِكْرٰى وَاَكُنْ مِنْهُمْ تَضَلُّوْنَ ۝ اِنِّىْ جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوْا اِنَّهُمْ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝

"Ostanite u njoj prezreni i ništa Mi ne govorite!", reci će On. /108/ Kad su neki robovi Moji govorili: 'Gospodaru naš, mi vjerujemo, zato nam oprost i smiluj nam se, jer Ti si najmilostiviji!', /109/ vi ste im se toliko rugali da ste zbog toga na Mene zaboravljali i uvijek ste ih ismijavali. /110/

Njih sam Ja danas nagradio za ono što su trpjeli, oni su, doista, uspjeli." /111/

Ovo je odgovor Allaha Uzvišenog nevjernicima kada budu tražili da izađu iz Vatre i da se vrate na ovaj svijet. Uzvišeni kaže: ***"Ostanite u njoj prezreni"***, tj. boravite u njoj prezreni, omalovaženi i poniženi, ***"i ništa Mi ne govorite!"***, tj. ne tražite ponovo, jer za vas nema nikakva odgovora kod Mene. Abdullah ibn Amr kaže: "Tako mi Allaha, poslije toga neće niko više riječi progovoriti. Ostatak će samo uzdisanje i hroptanje u džehenemskoj Vatri, pa će im glasovi biti slični magarećim: na početku uzdisanje, a na kraju hroptanje." Prenosi ga Ibn Ebi-Hatim, a također je prenio od Abdulla ibn Mes'uda o riječima Uzvišeneog: ***"Ostanite u njoj prezreni i ništa Mi ne govorite!"*** da je On rekao: "...Kada to On kaže, nad njima će se zatvoriti Vatra i niko od njih neće izići." Zatim Uzvišeni govori, podsjećajući ih na njihove grijeha na ovom svijetu i to kako su se ismijavali sa Njegovim robovima, vjernicima i Njegovim šticeenicima (evlijama), pa kaže Uzvišeni:

"Kad su neki robovi Moji govorili: 'Gospodaru naš, mi vjerujemo, zato nam oprost i smiluj nam se, jer Ti si najmilostiviji!', vi ste im se toliko rugali", tj. rugali ste im se zbog njihovih dova Meni i njihovog obraćanja Meni:

"da ste zbog toga na Mene zaboravljali", tj. ponijela vas je mržnja prema njima da zaboravite odnos prema Meni,

"i uvijek ste ih ismijavali", tj. zbog njihovih postupaka i njihovog ibadeta, kao što kaže Uzvišeni:

"Griješnici se smiju onima koji vjeruju; kada pored njih prolaze, jedni drugima namiguju" (83:29,30), tj. kude ih ismijavajući se, zatim Uzvišeni obavještava kako će nagraditi Svoje šticeenike i Svoje dobre robove, pa kaže:

"Njih sam Ja danas nagradio za ono što su trpjeli, oni su, doista, uspjeli", tj. nagradio sam ih Džennetom i spasio od Vatre zato što su trpjeli vaše uvrede i vaše ismijavanje sa njima.

قَالَ كَذَّبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١١﴾ قَالُوا الْبَيْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِّ الْعَادِينَ ﴿١١٢﴾
قَالَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٣﴾ أَلْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا
خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٤﴾ فَفَعَلَ اللَّهُ الْمَلِكُ
الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبِيرِ ﴿١١٥﴾

"A koliko ste godina na Zemlji proveli?, upitat će On. /112/ Proveli smo dan ili samo dio dana, odgovorit će 'pitaj one koji su brojali.' /113/ 'Pa da, kratko ste proveli, reci će On, 'da ste samo znali!' /114/ 'Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se

nećete povratiti?' /115/ i neka je Uzvišen Allah, Vladar Istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara Arša veličanstvenog!" /116/

Uzvišeni upozorava ove na pokornost prema Allahu Uzvišenom, koju su oni upropasatili u svom kratkom životu na ovom svijetu, kao i robovanje Njemu Jedinom, Koji nema sudruga. A da su se strpjeli za vrijeme kratkog dunjalučkog života, uspjeli bi kao što su uspjeli Njegovi bogobojazni šticeenici.

"A koliko ste godina na Zemlji proveli?, upitat će On", tj. koliko je trajao vaš boravak na dunjaluku?

"Proveli smo dan ili samo dio dana, odgovorit će, pitaj one koji su brojali", tj. koji su računali.

"Pa da, kratko ste proveli, reci će On", tj. jedan kratak period kako god se računalo, ***"da ste samo znali!"*** ne biste dali prednost prolaznom nad vječnim i ne biste postupali ovako ružno i ne biste zaslužili Allahov prijezir za taj kratki period. Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Ejj'a ibn Abdul-Kila'ijja da je govorio ljudima: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je /282/: 'Kada Allah stanovnike Dženneta uvede u Džennet, a stanovnike Džehennema u Džehennem, upitat će: 'O stanovnici Dženneta, koliko ste godina proveli na Zemlji?' Odgovorit će: 'Proveli smo dan ili samo dio dana.' On će reći: 'Uistinu, divno je to što ste isposlovali za dan ili samo dio dana Moju milost, Moje zadovoljstvo i Moj Džennet. Boravite u njemu vječno i zauvijek.' Zatim će upitati: 'O stanovnici Vatre, koliko ste godina proveli na Zemlji?' Odgovorit će: 'Proveli smo dan ili samo dio dana.' On će reći: 'Uistinu, ružno je to što ste isposlovali za dan ili samo dio dana Moju Vatra i Moj prijezir. Boravite u njoj vječno i zauvijek.'" Allah Uzvišeni kaže:

"Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili", tj. da li ste mislili da ste stvoreni uzalud, bez ikakva cilja, neke namjere sa vama i Naše mudrosti. Postoji mišljenje o komentaru ovog ajeta, koje kaže "radi zabave", pa da se igrate i zabavljate, kao što su stvorene životinje, pa nemaju nikakve nagrade, niti kazne, već smo vas Mi stvorili radi robovanja i uspostavljanja Allahovih imperativa, Slavljem i Uzvišen je On.

"i da Nam se nećete povratiti?", tj. da se nećete povratiti na Vječni svijet, kao što kaže Uzvišeni: ***"Zar čovjek misli da će sam sebi prepušten biti, da neće odgovarati?" (75:36)***, tj. misli li da će biti zanemaren i zaboravljen.

Prenosi Ebu-Nu'ajm od Ibrahima ibn el-Harisa /283/: "Poslao nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na jedan vojni pohod i naredio nam da učimo kad omrčemo i kad osvićemo:

'Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?', pa smo mi to učili, plijen osvojili i zdravi i čitavi se vratili."

"**I neka je Uzvišen Allah, Vladar Istiniti**"; tj. Svet je On i Čist od toga da stvori nešto uzalud i radi igre, jer je On Vladar, Istiniti i daleko od igre i zabave.

"**...nema drugog boga osim Njega, Gospodara Arša veličanstvenog!**" spominje Arš, jer je on svod svega stvorenog i opisuje se riječju "kerim", tj. lijepog izgleda i blistavog oblika.

Ibn Ebi-Hatim prenosi od Abdullaha ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao/284/: "Sigurnost moga ummeta od potopa, kada se ukrcaju na lađu, je da uči: 'S imenom Allaha, Vladara Istinitog.' Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava Zemlja će na Sudnjem danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u Njegovoj desnici smotana ostati. Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim! S imenom Allaha, neka plovi i neka pristane! Gospodar moj, uistinu, prašta i Milostiv je."

pogodi, pa ga pozoveš, to otkloni?' Odgovorio je: 'Allah, Slavljeni i Uzvišeni.' Zatim ga je upitao: 'Koji od njih ti kad imaš neku potrebu, pa ga pozoveš, to da i ispuni?' Odgovorio je: 'Allah, Slavljeni i Uzvišeni.' Zatim rekao je: 'Pa šta te onda navodi da obožavaš ove uporedo sa Njim ili ti misliš da Njega možeš nadvladati?' Odgovorio je: 'Ja samo želim da Mu budem zahvalan robujući i ovima uporedo sa Njim.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Vi znate, a oni ne znaju. Ovaj čovjek, nakon što je primio islam, izjavio je: 'Sreo sam čovjeka koji me je pobijedio u prepirci.'" Ovo je mursel-predanje, ovim lancem prenošenja. Međutim prenosi ga Ebu-Isa et-Tirmizi u svome "Džami' u" kao musned-hadis od 'Imrana ibn el-Husajna, a ovaj od njegovog babe dok on od Allahova Poslanika, s.a.v.s.

Allah Uzvišeni kaže:

"I reci: Gospodaru moj, oprosti i smiluj se, Ti si Samilosnik najbolji!" Ovo je napućivanje od Allaha Uzvišenog da se uči ova dova, jer riječ ima općenito značenje brisanja grijeha i njihovog pokrivanja, zanemarivanja kod ljudi, a "milost" znači da mu da pravilnost i uputu u riječima i djelima.

Kraj sažetka tumačenja sure Mu'minun.

**Allahu pripada pohvala i zahvalnost
na dobru.**

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْقِدُ الْكَافِرُونَ
﴿١١٧﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

"A Onaj Koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici se neće spasiti. /117/ i reci: 'Gospodaru moj, oprosti i smiluj se, Ti si Samilosnik Najbolji!'" /118/

Allah prijeti onome ko veže za Njega drugoga i robuje uporedo sa Njim drugome, obavještavajući da onaj ko to čini nema nikava dokaza za svoje riječi, pa Uzvišeni kaže:

"A Onaj Koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu..." Ovo je parentetična (ubačena) rečenica, a apodoza je u riječima Uzvišenog: **"pred Gospodarom svojim će račun polagati"**, tj. Allah će mu to obračunati. Zatim kaže:

"i nevjernici se neće spasiti", tj. kod Njega na Sudnjem danu neće imati nikava uspjeha, niti spasa.

Katade kaže /285/: "Spomenuto nam je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao nekog čovjeka: 'Šta obožavaš?' Odgovorio je: 'Obožavam Allaha i toga i toga', dok nije nabrojao neke kipove, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Koji od njih ti kad te nešto